

”Nystart för skolan i Göteborg”

En rapport från
Alliansen i Stadshuset
om grundskolan i
Göteborg och svaret på
Skolinspektionens
kritik.

ALLIANSN

Inledning

Under 2011 och 2012 har statens Skolinspektion genomfört tillsyn i Göteborgs stad. Granskningen visar på anmärkningsvärt stora skillnader i kunskapsresultat mellan de kommunala grundskolorna i Göteborg, både inom och mellan stadsdelarna. Tillsynen visar att fler än var fjärde elev i stadens grundskolor når inte kunskapskraven i alla ämnen, undervisningen anpassas inte efter eleven behov och det systematiska kvalitetsarbetet brister på samtliga nivåer inom staden. Det är inte okej att 30 procent av eleverna saknar godkända betyg, att individanpassningen misslyckas i 25 procent av fallen och att var femte skola inte ger eleverna särskilt stöd i den utsträckning som eleverna har rätt till.

Skolinspektionen menar att det finns uppseendeväckande skillnader och att brister inte handlar om resurser utan om arbetssätt. Trots det menar de rödgröna partierna att det är regeringens fel. Ansvar för skolorna vilar i huvudsak på kommunerna. Kommuner som har satsat på skolan har lyckats vända trender, där är Malmö och Stockholm goda exempel. Göteborg har inte lyckats. Här har de rödgröna haft ansvaret sedan snart 20 år. Alliansen har under flera år riktat kritik mot och kommit med förslag för att åtgärda vikande kunskapsresultat, dåliga uppföljningar och bristande likvärdighet mellan skolorna. Vi har en annan modell för hur resurserna fördelas – särskilt när det gäller elever i behov av särskilt stöd. Vi har också lyft vikten av bättre förutsättningar för rektorerna och det pedagogiska ledarskapet samt betydelsen av bra och behöriga lärare. Listan kan göras lång.

Stadsdelsnämnderna som är skolnämnder har inte klarat sitt uppdrag. Det är uppseendeväckande att den kritik som framfördes för sex år sedan inte har åtgärdats och att resultaten har fortsatt att försämrats. Därmed har åtskilliga elever, drygt tusen per år, lämnat stadens skolor utan tillräckliga kunskaper. Alliansen vill lyfta bort ansvaret från stadsdelarna, ta ett gemensamt grepp genom att samla grundskolan i en central nämnd och stärka det systematiska kvalitetsarbetet. Samtidigt vill vi öronmärka pengarna till varje elev och till de elever som är i särskilt behov av stöd. Därför vill vi också inrätta en särskild specialpedagogisk nämnd och stärka Center för skolutveckling.

Vi har högre krav och ambitioner. Göteborgs skolor ska utmana och stimulera alla elever att nå längre. Det är dags att skolan prioriteras. Rapporten "Nystart för skolan i Göteborg" innehåller flera förslag på hur grundskolan i Göteborg kan lyftas och få en nystart.

Helene Odenjung (FP)

Kristina Tharing (M)

David Lega (KD)

NYSTART FÖR GRUNDSKOLAN I GÖTEBORG

Stadsdelsnämnderna har inte klarat sitt uppdrag och skolan har kommit i skymundan när andra viktiga verksamheter har fått större fokus i stadsdelarna. Införandet av skolutskott kommer att decentralisera skolorganisationen än mer vilket samtidigt medför fler ledningsnivåer. Skolan ska vara likvärdig oavsett var elever råkar bo. Risken är stor att likvärdigheten både inom och mellan stadsdelarna kommer att försämrats ytterligare.

- **Inrätta en central grundskolenämnd.** Ansvaret för grundskolan ska lyftas från stadsdelarna till en ny grundskolenämnd. I väntan på att nämnden införs ska en styrgrupp inrättas direkt under kommunstyrelsen som får i uppdrag att följa skolornas arbete med inspektionens kritik.
- **Inrätta en specialpedagogisk nämnd.** Utöver den nya nämnden inrättas en specialpedagogisk nämnd för att bättre hjälpa barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Dit flyttas ansvaret för särskolan och utredningsenheten för specialpedagogik och andra resursnämndsuppdrag.
- **Stärk och utveckla Center för skolutveckling.** Stadens utvecklingsenhet, Center för Skolutveckling, ska stärkas och utvecklas för att bättre stödja skolornas arbete oavsett huvudman.
- **Öronmärk skolans resurser.** Skolans pengar öronmärks genom att staden inför en skolpeng, som garanterar ett grundbelopp lika för alla elever och ett stödbelopp som varierar efter elevens behov.
- **Öka skolans resurser.** I jämförelse med Stockholm är Göteborgs skolor underfinansierade. Mer pengar är inte allt – men tusentals kronor per elev och år gör skillnad. Därför måste grundskolans andel av budgeten öka.
- **Fritidshemmen behöver utvecklas.** Stadens fritidshem behöver stärkas och utvecklas, inte minst det pedagogiska arbetet.
- **Satsa på ny teknik.** En fortsatt satsning på informations- och kommunikationsteknik (IKT) i skolorna är nödvändig för att Göteborgs barn och ungdomar ska stå sig i konkurrens med andra barn och ungdomar i världen. Tillgången till IT och datorer ska inte bero på i vilken stadsdel man går i skolan. Varje lärare ska ha tillgång till egen dator och stadens IT-stöd ska utredas.

- **Bättre samverkan.** Samarbetet mellan skola, socialtjänst, polis och fritid behöver förbättras och stärkas. Ett steg är att åter placera Ung och Trygg kommuncentralt.

BÄTTRE RESULTAT OCH MÅLUPPFYLLELSE

Kunskapsresultaten fortsätter att försämrans i Göteborg och det är stora skillnader både inom och mellan stadsdelarna. Mer än vad fjärde elev klarar inte kunskapskraven i Göteborgs grundskolor. I ungefär två tredjedelar av skolorna brister arbetet med åtgärdsprogram. Vilket kan medföra att eleverna inte får det särskilda stöd som de har rätt till.

Alliansen vill att skolan ska ha positiva förväntningar och tydliga kunskapskrav. Alla elever har rätt att möta nya utmaningar utifrån sina förutsättningar. Det är genom att mäta och utvärdera elevers kunskaper som vi på ett tidigt stadium kan fånga upp de elever som behöver extra stöd för att nå målen i skolan.

- **Fokus på systematiskt kvalitetsarbete.** Stadsledningskontoret arbetar med att ta fram en ny modell för det systematiska kvalitetsarbetet. Då fullmäktige är ytterst ansvarig vill vi att modellen antas av fullmäktige och att en särskild uppföljning sker till fullmäktige varje år.
- **Tidiga insatser och tidiga utvärderingar.** Stödinsatser ska sättas in tidigt och intensivt. Specialpedagogiska insatser bör fokusera på de yngsta barnen. Barns språkförståelse ska utvärderas i årskurs ett. Tydliga avstämningar ska göras i årskurs 3, 6 och 9.
- **Inför kunskapsgarantier.** En kunskapsgaranti i grundskolan ska införas, där alla elever har rätt till den hjälp de behöver för att nå så bra resultat som möjligt, men som lägst gymnasiebehörighet. Kunskapsgarantin ska också kompletteras med en läsa-skriva-räkna-garanti i årskurs tre.
- **Högre ambitioner.** Andelen elever med godkända betyg (E) ska öka, men även andelen D, C, B och högsta betyget A.
- **Mer tid till undervisning.** För en elev som inte når målen har skolan en omedelbar skyldighet att ta fram en särskild åtgärdsplan. Behövs det mer tid ska eleven få särskild undervisning, på kvällar, helger, under sommaren eller möjligheten att kunna gå ett extra år i skolan.
- **Återinrätta specialpedagogiska utredningsenheten.** Många elever i Göteborgs skolor har allvariga inlärningssvårigheter, som trots en kompetent lärarkår inte får den hjälp de behöver. För dessa elever är det

---

viktigt att deras svårigheter grundligt utreds så att det går att förstå bakgrunden till svårigheterna, hur de har utvecklats och hur de manifesterats. Därför ska den specialpedagogiska utredningsenheten återinrättas.

- **Starta spetsklasser.** För att tidigt väcka och stimulera intresset för bla matematik och de naturvetenskapliga ämnena vill vi inrätta spetsutbildningar, s k Nobelklasser med särskilda intagningsprov, på högstadiet.
- **Lyft skolbiblioteken.** Läsning är grunden för allt lärande och är avgörande för att ge eleverna ett levande språk och verktyg att ta till sig andra kunskaper. Vi vill genomföra en skolbiblioteksutredning och lyfta skolbiblioteken.

LEDNING OCH UTVECKLING AV SKOLAN

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Läraryrkets attraktionskraft måste höjas. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat. Forskning om framgångsrika skolor visar att rektorns roll är central. Det är dags att rektorerna får tid att vara rektor och pedagogisk ledare. Skolan har en nyckelroll för att bryta utanförskapet.

- **Stärk rektorerna och inför lärarsekreterare.** Det pedagogiska arbetet vid skolan ska ledas och samordnas av en rektor och det är helt centralt att rektorn också får möjligheten att vara pedagogisk ledare. För att stärka det pedagogiska ledarskapet måste rektorerna avlastas andra administrativa arbetsuppgifter och därför ska lärarsekreterare införas.
- **Satsa på lärarnas behörigheter.** Lärarna är elevens viktigaste resurs och därför ska Göteborg endast ha behöriga lärare. Statliga satsningar på ökad behörighet ska nyttjas fullt ut.
- **Inför förstelärare och lektorer.** Yrkesskickliga lärare ska kunna bli förstelärare som i allt väsentligt ska fortsätta undervisa, men också ska kunna coacha kollegor, arbeta med att förbättra undervisningen, vara huvudlärare i ett ämne eller ansvara för lärarstudier. Personer med lägst licentiatexamen i ett ämne eller ämnesdidaktik ska kunna bli lektorer. Lektorer ska utöver undervisning kunna sprida ämneskunskaper till andra lärare eller bedriva forskning som gynnar undervisningen.

Staden ska under våren förbereda och planera för de nya tjänsterna.

- **Höj lärarnas status.** Det nya läraravtalet mellan SKL och lärarfacken möjliggör ett långsiktigt arbete för Göteborgs stad att lyfta läraryrkets status och lärarnas löner. Avtalet kräver att vi arbetar strategiskt och långsikt med att förbättra villkoren för stadens lärare. Det ansvaret ska Göteborgs stad ta. Det är viktigt att se till att det nya avtalet inte blir ett tak – utan ett golv.
- **Förbättra studie- och yrkesvägledningen.** Staden måste bli bättre på att erbjuda alla elever en oberoende kvalificerad studie- och yrkesvägledning. Därför ska det säkerställas att elever, oavsett huvudman, får den vägledning och stöd som krävs för att göra medvetna val.

TRYGGHET OCH STUDIERO

Det är alltid elever som har svårast i skolan som förlorar om det är stökigt under lektionerna. Att via hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier har avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisning. Därför är närvaron viktig.

Mobbing, kränkningar och hot är inte acceptabelt oavsett om det sker i skolan eller på nätet. Ingen ska behöva vara rädd att gå till skolan eller sitt arbete. Därför är det viktigt med ett tydligt värdegrundsarbete i skolan, där eleverna är delaktiga.

- **Alla skolor ska ha evidensbaserade antimobbingplaner.** Skolorna ska ha evidensbaserade antimobbingplaner och det ska vara enkelt att anmäla om man har blivit utsatt för eller bevittnat mobbing. Som sista åtgärd ska mobbade elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan.
- **Inför en 24-timmarsgaranti mot mobbing.** Kontakterna mellan skola och föräldrar är centrala i arbetet med att motverka mobbing och kränkande behandling. Föräldrar till både den som mobbar och den som mobbas ska alltid kontaktas. Skolan ska vara skyldig att kontakta föräldrarna inom 24 timmar från det att mobbingen eller den kränkande behandlingen uppmärksammas.
- **SMS om eleven är borta.** Föräldrar har rätt till snabb information om barnens närvaro i skolan. Staden ska införa en SMS-tjänst som ger föräldrar till elever som är frånvarande från skolan snabb information om

---

att barnen inte är i skolan. Kommungemensamma regler och rutiner ska införas på samtliga skolor.

- **Öka närvaron – redovisa skolk.** En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Vårdnadshavarna ska enkelt kunna följa barnens frånvaro. För att öka närvaron i klassrummet ska skolk redovisas i elevernas terminsbetyg. Kommungemensam statistik över närvaron ska redovisas per månad.
- **Genomför trygghetsvandringar.** Vi vill att skolorna genomför trygghetsvandringar för att upptäcka och åtgärda platser som upplevs som otrygga. Vandringarna ska genomföras i samverkan med eleverna. På så sätt blir det tydligt var det behövs en större vuxennärvaro.

SATSA PÅ ELEVVÄLSAN

Det kommer allt fler rapporter om att ungdomar mår sämre. Exempelvis har var tredje flicka ångest, vilket är en tredubbling sedan 80-talet och allt fler rapporter pekar på att även unga pojkar mår sämre. Det handlar om typiska stresssymptom som huvudvärk och magont, men också om psykiska problem som till exempel ätstörningar, ångest och depressioner. Ungdomar som mår dåligt får också i allmänhet svårigheter med skolarbetet.

- **Säkerställ god tillgång.** Det är centralt att alla elever har en god tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagoger. Första steget är förbättra tillgången och nå fullmäktiges beslutade mål.
- **Följ upp Stadsrevisionens kritik.** Revisionen menar att det saknas tydliga rutiner för elever som utreds för särskilt stöd. Det saknas strukturer för elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete, dokumentationen är bristfällig och arbetet följs inte upp systematiskt.
- **Fler vuxna i skolan.** Det ska finnas möjlighet att som volontär engagera sig som läxläsningsstöd eller klassmorfar. Dessa ersätter inte någon av skolans personal, utan utgör ett socialt stöd för eleverna, skapar trivsel och trygghet i skolan. Därför ska enskilda och frivilligorganisationers engagemang uppmuntras.

NYTT GREPP OM NYANLÄNDA ELEVER

Det behövs ett attitydskifte i synen på nyanlända elever. Målet för eleverna kan inte vara att nästan alla elever ska klara godkänt, utan målet måste vara att alla elever ska nå högsta betyg. Sen får vi acceptera att inte alla elever når hela vägen fram. Det är utifrån dessa förutsättningar stöd och hjälp ska sättas in. Forskning visar att det som händer under första året i det nya landet är avgörande för hur de nästkommande tio åren blir.

- **Utred stödet till nyanlända elever.** Alla elever är olika och utbildningen ska ta hänsyn till elevernas behov och förutsättningar. Elever och skolor som har behov av större resurser måste få tillgång till dessa. Stödet till eleverna måste utredas.
- **Fler lektioner i svenska.** Det första året en elev går i svensk skola ska tid kunna flyttas från andra ämnen till svenskundervisningen. Elever i årskurs 6-9 som är nyanlända ska få mer undervisning i svenska än i dag.
- **Kartlägg elevens kunskaper.** Skolorna brister i kartläggningen av elevernas tidigare skolbakgrund, vilket gör att undervisningen inte är anpassad efter den enskilde elevens grundkunskaper utan efter ålder. Därför måste staden införa ett gemensamt arbetssätt för hur kartläggningen ska gå till.
- **Använd modersmålsundervisningen som ett stöd.** Det är dags att koppla ihop modersmålsundervisningen med den övriga undervisningen och använda den som ett stöd.
- **Fler ska utnyttja sin rätt.** För få elever använder sin rätt till studiehandledning på modersmålet. Därför ska en informationskampanj genomföras – så att alla elever får den information som krävs för att kunna nyttja sin rätt.